

„5x dražší elektřina než na Slovensku. Že to nejde změnit? Lži.“ Vše prý jinak

parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/-5x-drazsi-elektrina-nez-na-Slovensku-Ze-to-nejde-zmenit-Lzi-Vse-pry-jinak-708363

13.7.2022 4:00 odp. | Rozhovor

Rozdíl v chování státu na Slovensku a v Česku je do očí bijící. Na Slovensku stát elektrárenské společnosti žádnou půjčku neposkytuje, protože není potřeba. A cenu zafixoval na úrovni 62 eur za MWh. Náš stát poskytuje ČEZ půjčku 74 miliard korun a nechá ho prodávat domácnostem za více než 300 eur za MWh. „Cena elektřiny je tedy v České republice zhruba 5x vyšší než na Slovensku, a bude to 10x více. Je cílem státu maximalizace zisku dominantní společnosti na trhu s elektřinou místo ochrany odběratelů? Nalezneme podobný příklad v Evropě? Já jsem ho nenašel,“ říká v rozhovoru pro ParlamentníListy.cz energetický expert Vladimír Štěpán.

Foto: Hans Štembera

Popisek: Předseda odborné skupiny Energie není luxusní zboží Ing. Vladimír Štěpán

reklama

Začnu zeširoka. Bude v Česku nejen málo plynu, ale i elektřiny? Přežijeme tuto zimu?

První otázkou je, proč stát v zásobnících neuskładnil místo 242 milionů m³ aspoň 1 miliardu m³? Přitom o riziku přerušení dodávek se mluví už měsíce a jiný nástroj nemáme. Místo, aby stát poskytl společnosti ČEZ 74 miliard korun na vývoz elektřiny, měl za 50 miliard korun uskladnit plyn. Zásobník LNG v Nizozemsku je stejně jako norský plyn jenom hra na diverzifikaci, ten plyn v Česku nevidíme, chybí LNG, i doprava z

Nizozemsko, cena bude extrémně vysoká. Když stát odmítl založit státního obchodníka s plynem a koupit zásobníky, tak pokud se oprava plynovodu Nord Stream 1 protáhne, budeme v kritické situaci. Na Slovensku státní obchodník uskladnil plyn, a tak nebudou mít tuto zimu problémy.

Připomněl jste, že stát půjčí energetické společnosti ČEZ prostřednictvím Ministerstva financí až tři miliardy eur – v přepočtu více než 74 miliard korun – ke zvýšení likvidity. Peníze budou určeny pro ručení na energetické burze, neboť zálohy skládané na burzách dosahují rekordních výší vinou vysokých cen energií. Skládání záloh, takzvaných marginů, požaduje burza jako ochranu pro obchodníky s elektřinou. Je to rozumné rozhodnutí?

ČEZ půjčku 74 miliard korun nepotřebuje, jen za první čtvrtletí ztrojnásobil zisk. Důsledkem stimulace vývozu může být opravdu nedostatek elektřiny v Česku, pokud odběratelé hromadně přejdou z plynu na elektřinu. Stát tvrdí, že touto půjčkou zvyšuje bezpečnost dodávek energie, ale opak je pravdou. Opakovaně se řeší návrh, že Evropská unie zakáže topení dřevem v krbech kvůli vysokým emisím. Spalování biomasy jako obnovitelného zdroje je ale dle EU bezemisní. Vypadá to, že se Evropská unie a zejména Česká republika vrací o padesát let zpět, do období uhlí, s vysokými emisemi, a do 50. let, pokud jde o životní úroveň. Recese je neodvratná, příčinou jsou Green Deal a politika.

Jak by ale ČEZ mohl bez té obří půjčky postupovat?

Může využít dvoustranných smluv s penalizacemi, kde žádné garance nejsou nutné. Například Francie má s Německem takovou smlouvu. Je to otázka obsahu smluv. Navíc by mohl omezit vývoz elektřiny a ušetřit uhlí pro výrobu elektřiny, uhlí bude také málo.

Na ministra financí Stanjuru bylo k Vrchnímu státnímu zastupitelství v Praze podáno trestní oznámení právě v souvislosti s podpisem smlouvy o úvěru 74 miliard, který se zavázala Česká republika ČEZ poskytnout. Neměl právo ji podepsat?

Je do diskuse, jestli je ČEZ státní, nebo soukromá společnost. Právně soukromá, takže stát nemá žádné právo jí půjčovat peníze, pokud se nejedná o státní zájem typu dostavba Dukovan. I tam by to bylo sporné. Proč nepůjčuje stát jiným energetickým společnostem? Není to náhodou diskriminační? Spousta obchodníků v Česku nemá peníze na to, aby si nakoupili plyn na burze s předstihem roku nebo dvou, tj. za nízké ceny. Tito obchodníci pak musejí nakupovat plyn a elektřinu za vysoké spotové ceny a tuzemští odběratelé musí tyto ceny platit za naprostého nezájmu státu. Tedy s výjimkou ČEZ a politicky řízené Pražské plynárenské, kde není problém poskytnout více miliard korun. Pak je jasné, že v České republice zůstane jen několik obchodníků. Těch preferovaných, konkurence zmizí, znovu se vytváří monopolní prostředí. Co to udělá s cenami pro odběratele, je jasné.

Co se bude dít, pokud po přerušení dodávek plynu z Ruska kvůli pravidelné roční údržbě plynovodu Nord Stream 1 nezačne po 21. červenci plyn znovu proudit v obvyklém množství?

Mnozí odběratelé přejdou na elektřinu, což nutně zvýší její spotřebu. A to výrazně. Spotřeba plynu v ČR je 90 TWh ročně, spotřeba elektřiny jen 60 TWh. Vývoz elektřiny činí 10 až 15 TWh za rok, tak by se dalo říci, že to je minimálně nutná rezerva, kterou potřebujeme pro zvládnutí krize. Proč potom jako stát podporujeme její vývoz, nebo snad dovoz elektřiny za burzovní ceny? To jde státu o to, aby ČEZ vydělal více tím, že vyveze elektřinu? Vždyť ČEZ přece má nejvyšší ceny elektřiny z obchodníků pro odběratele České republiky, a ty jsou jedny z nejvyšších v Evropské unii, i když má ČEZ nejnižší náklady na výrobu elektřiny. ČEZ prodával elektřinu v korunách za 1 kWh takto:

Od 1. 1. 2021 1,9

Od 1. 1. 2022 6,0

Od 1. 7. 2022 8,4

A ČEZ bude zvyšovat ceny dále. Zvýšení je více než dramatické, a minimálně na úrovni cen na burze, náklady ČEZ na výrobu se ale změnily minimálně. Proč je tohle ze všech států EU možné jenom v České republice? Řízení energetiky v Česku je opravdu specifické.

Co je na české „specifičnosti“ řízení energetiky to nejkurióznější?

Tu elektřinu, kterou ČEZ vyveze za údajně burzovní ceny, si zpět koupí odběratelé v České republice včetně obchodníka ČEZ za burzovní ceny, a to může být velký rozdíl. V minulých letech byly publikovány informace, že ČEZ vyváží elektřinu kamsi na Kypr neznámé firmě. Ceny měly být i výrazně nižší než ceny na burze. Obávám se, že tomu tak může být i dosud jinou formou. Jaký byl důvod, aby se elektřina prodávala neznámé firmě na Kypr, se dodnes nikde nevedlo. Proč to tak bylo a proč tento závěr nikdo nevyvrátil, se neví. Pokud je výše uvedené pravda, tak jsme prodávali elektřinu vyrobenou v tuzemsku za dumpingové ceny na jakéhosi prostředníka, který ji pak prodával za burzovní ceny zpět do Česka odběratelům. V té souvislosti je s podivem, že třeba Francie prodává na burzu jenom přebytky elektřiny.

Těch otázek ohledně elektřiny by bylo víc, ale odpovědi se nám nedostává. Ale copak je jasněji v tom, proč tak draho nakupujeme ruský plyn z Německa?

Česká republika kupuje plyn za nejvyšší ceny v Evropské unii z tzv. burzy, která už burzou není, neboť ceny na této burze jsou ovlivňovány vším jiným než poměrem nabídky a poptávky. Tedy cenou povolenky, svázáním cen plynu s cenami elektřiny, rozhodnutím dvou, tří dodavatelů, kolik dodají plynu na burzu a jak vysoká tedy bude cena na burze. Ale Evropská unie na to, že trh a konkurence už až tak moc nefunguje, vůbec nereaguje. Také není jasné, proč nakupujeme draho plyn a levně vyvážíme elektřinu. Nabízí se úvaha, proč Česko nevymění přebytečnou elektřinu za levný plyn třeba od Maďarska, které má naopak nedostatek elektřiny. Prý to nejde, ale proč? Orientace vše na východ se změnila na jednostrannou orientaci vše na západ, hlavně Německo, které nemá plyn ani elektřinu, a to je velká chyba, na kterou doplatíme.

Jak minulý měsíc oznámil ministr průmyslu Jozef Síkela, stát ve spolupráci se skupinou ČEZ získal část kapacity v připravovaném LNG terminálu v Nizozemsku. Ale jak jde dohromady to, že si ČEZ půjčuje 74 miliard korun od státu, a přitom si může koupit LNG terminál?

To je ale prý zase státní společnost ČEZ, která má peněz dost. Rozdíl v chování státu na Slovensku a v Česku je do očí bijící. Terminál na LNG v Nizozemsku je nejhorší možná varianta, jak jsem zmínil v úvodu. Jako obvykle chybí informace, za kolik se koupil. Vláda přestala počítat. Na Slovensku stát elektrárenské společnosti žádnou půjčku neposkytuje, protože není potřeba. A cenu zafixoval na úrovni 62 eur za MWh. Náš stát poskytuje ČEZ půjčku 74 miliard korun a nechá ho prodávat domácnostem za více než 300 eur za MWh, a může to být i více než 600 eur za MWh. Prý je u nás řešením sociální tarif, což je ale v této souvislosti zanedbatelná pomoc. Cena elektřiny je tedy v České republice zhruba 5x vyšší než na Slovensku, a bude to 10x více. Je cílem státu maximalizace zisku dominantní společnosti na trhu s elektřinou místo ochrany odběratelů? Nalezneme podobný příklad v Evropě? Já jsem ho nenašel.

Není hlavním problémem to, že ČEZ musí vyvážet elektřinu na burzu, jak se často uvádí?

Tato informace je nesprávná, opak je pravdou. Jeden slovenský majitel elektráren dokonce uvedl, že takový vývoz je protizákonný, v rozporu s legislativou Evropské unie, proti pravidlům volného trhu. Obchodník si zkrátka vybere, komu chce prodávat a za jaké ceny, přičemž referencí může, ale nemusí být i cena na burze.

ČEZ dle zprávy z tisku vydělal na vývozu elektřiny v roce 2021 o cca 10 miliard korun více než v roce 2020, k tomu zvýšil příjmy ze zvýšených cen elektřiny minimálně o 10 až 20 miliard korun. Jeho zisk se ale meziročně zvýšil jen o 3 miliardy. Proč tak málo nevím.

Jaký je tedy vlastně přínos vývozu elektřiny a jaký bude za rok 2022?

Měly by to být další desítky miliard korun, celkově 50 až 100 miliard korun. Objem vyvezené elektřiny činí 10 až 15 TWh za rok. Fyzicky není možné do Německa vyvézt o moc více než těch 15 TWh. Obchodně ale lze vyvézt celou výrobu 70 TWh a znovu elektřinu nakoupit za výrazně vyšší ceny elektřiny pro odběratele u nás. Je to neuvěřitelné, ale tento nelogický rozpor v Česku funguje a je vykládán jako tržní princip obchodu s elektřinou.

Nezvýraznila ta diskutabilní půjčka ve skutečnosti jen další poněkud upozaděné problémy?

Otázka státní půjčky 74 miliard korun je opravdu mnohem hlubší. ČEZ by měl v době energetické krize sloužit jako základ energetické bezpečnosti pro Českou republiku a její odběratele, i stabilních cen elektřiny a plynu, když je to tedy státní podnik. A v době energetické krize se každý stát stará hlavně o své odběratele. Ve skutečnosti je tomu v ČR naopak, je to černá skříňka, firma, která skokově zvyšuje ceny elektřiny a plynu, a v podstatě tak přispívá k likvidaci průmyslu a nárůstu energetické chudoby v České republice. Za souhlasu státu. Obchodní politika ČEZ, jeho strategie prodeje na tři roky dopředu je špatná, a jeho finanční výsledky by měly být podrobeny důkladné analýze. Za skupinu odborníků z iniciativy Energie není luxusní zboží říkám, že jsme připraveni spolupracovat.

Co by tedy bylo nutné co nejdříve změnit?

Máme přebytek elektřiny a musíme s ním v době energetické krize umět zacházet ve prospěch státu a odběratelů jako v jiných státech, a to za rozumné ceny. Směřujeme ale k nedostatku elektřiny a dalšímu vysokému zdražování. Zbytečně. Nejsem proti EU stejně jako nejsem proti Green Dealu, obojí ale musí projít zásadní reformou. Opakují se stále stejné chyby, což hrozí ekonomickou i ekologickou katastrofou. A odpověď na otázku, co se musí změnit v České republice, je jednoduchá: všechno. Situace je stále ještě řešitelná.

Líbil se Vám tento článek?

Nezávislost naší redakce můžete podpořit peněžitým darem v jakékoliv výši bankovním převodem na účet:

123 - 4175230287/0100

QR kód obsahuje údaje k platbě, výši částky si určete sami.

Redakci PL můžete podpořit i zakoupením předplatného. Předplatitelům nezobrazujeme reklamy.

Jste politik? Zveřejněte bez redakčních úprav vše, co chcete.

Zaregistrujte se [ZDE](#).

Jste čtenář a chcete komunikovat se svými zastupiteli?

Zaregistrujte se [ZDE](#).

reklama

Článek obsahuje štítky

[ČEZ](#) , [elektrina](#) , [plyn](#) , [půjčka](#) , [Stanjura](#) , [Štěpán](#) , [Lng](#) , [Green Deal](#)

autor: ***Jiří Hroník***

PhDr. Ivan Bartoš, Ph.D. byl položen dotaz

Proč, když jste ve vládě, nepomůžete Hřibovi?

Podle mě se to vašim koaličním partnerům hodí, že má Praha, kterou vede váš primátor, problémy s uprchlíky a nijak mu nepomáhá, jen mu hází klacky pod nohy. A co na to vy? Nic. Proč?

Odpověď na tento dotaz zajímá celkem čtenářů:

Další články z rubriky

**16:00 „5x dražší elektrina než na Slovensku. Že to nejde změnit? Lži.“
Vše prý jinak**

Rozdíl v chování státu na Slovensku a v Česku je do očí bijící. Na Slovensku stát elektrárenské spol...